הכל ממירין פרק ראשון תמורה ט.

ה)בוצינא ו)טב מקרא: **מתני'** א)ממירין מן הצאן על הבקר ומן הבקר על הצאן ומן הכבשים על העזים ומן העזים על הכבשים מן הזכרים על הנקבות ומן הנקבות על הזכרים מן התמימים על בעלי מומין א] מן בעלי מומין על התמימים שנאמר [1]לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב ואיזהו טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדישן את מומן: **גמ'** מנא הני מילי דתנו רבנן בהמה ב] בבהמה מכאן שממירין מן הצאן על הבקר ומן הבקר על הצאן מן הכבשים על העזים ומן העזים על הכבשים ומן הזכרים על הנקבות ומן הנקבות על הזכרים ג] ומן בעלי מומין על התמימים ומן התמימים על בעלי מומין יכול אפילו קדם מום ד] להקדישן ת"ל לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב ה] ואיזהו טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדישן את מומן ו] מאי תלמודא אמר אביי ז] נימא קרא לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע ח] או רע בו בטוב אחרינא ל"ל שמע מינה [א] טוב מעיקרו עושה תמורה ט] רע מעיקרו אין עושה תמורה רבא אמר תרווייהו טוב ייתורי מייתרי אם כן נכתוב קרא לא יחליפנו ולא ימיר אותו ברע *או רע בו למה לי למכתב תרווייהו טוב [ב] חד טוב אפי' י] בטוב נמי כי ממיר לקי ואידך טוב מעיקרו עושה תמורה רע מעיקרו אין עושה תמורה ואביי יא] אמר קל וחומר הוא ג)ומה טוב ברע דעלויי קא מעלי ליה לקי טוב בטוב דכי הדדי נינהו לא כל שכן דלקי ורבא ד)אין עונשין מן הדין ואביי יב] אמר לך הא לאו דינא הוא יג] מי גרע טוב מרע תנו רבנן לא יחליפנו בשל אחרים ולא ימיר אותו בשל עצמו יד] ולכתוב לא יחליפנו ולא בעי לא ימיר אותו אי כתב הכי הוה אמינא תצא זו ותכנס זו הוא טו] דתילקי אבל ממיר דתרווייהו קא מקדיש להו אימא לא לקי קא משמע לן האי בשל אחרים היכי דמי אי נימא בהמה דהקדש דידיה וחולין דעלמא מי מצי מקדיש [2]איש כי יקדיש את ביתו קדש לה' ה)אמר רחמנא מה ז)ביתו ברשותו אף כל ברשותו ואלא בהמה דהקדש דעלמא וחולין דידיה ח)מי מתפיס טז] בדבר שאינו שלו לעולם בבהמה דהקדש דעלמא וחולין דידיה ט)כגון דאמר מריה דבהמה דהקדש כל הרוצה להמיר בבהמתו יבא וימיר יז]: **מתני'** י)ממירין אחד בשנים ושנים באחד אחד במאה ומאה באחד ר"ש אומר אין ממירין אלא אחד באחד שנאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש מה הוא מיוחד אף יח] כ)היא מיוחדת: **גמ'** מנא ה"מ דת"ר ל)בהמה בבהמה מכאן שממירין אחד בב' וב' באחד אחד במאה ומאה באחד ר"ש אומר אין ממירין אלא אחד באחד שנאמר בהמה בבהמה ולא בהמה בבהמות ולא בהמות בבהמה מ)אמר לו מצינו בהמות שקרויה בהמה שנאמר [3]ובהמה רבה ור"ש *בהמה רבה איקרי בהמה סתם לא איקרי וטעמא דר"ש משום בהמה הוא והא טעמא דר"ש משום הוא מה הוא מיוחד אף יט] תמורה מיוחדת מעיקרא אמר להן ר"ש מן והיה הוא ותמורתו וכי חזא דדרשי רבנן מבהמה בבהמה אמר להם איהו מהתם נמי מצינן למילף טעמא דידי אמר נ) ר"ל מודה ר"ש שממירין וחוזרין וממירין מ"ט קדושה ראשונה דהקדש להיכן הלכה ורבי יוחנן אמר כשם שאין ממירין ב' באחד כן אין ממירין וחוזרין וממירין תניא כוותיה דרבי יוחנן תניא כוותיה דר"ל תניא כוותיה דרבי יוחנן כשם שאין ממירין אחד בשנים כך אין ממירין וחוזרין וממירין תניא כוותיה דר"ל יכול כשם שאר"ש שאין ממירין שנים באחד כך אין ממירין וחוזרין וממירין ת"ל והיה הוא ותמורתו ס)אפילו במאה כא] בעי רבי אבין לדברי האומר ע)אין ממירין וחוזרין וממירין הפריש אשם להתכפר בו והמיר בו

והומם

בוליא. דהשתא טב מקרא דלמחר. בוליא דלעת קטנה קרא דלעת גדולה. כלומר מוטב שאמכרנו בשויו דשמא אם אני מניח להם מן הדמים לא יועילו לי כלום ולא יתנו לי בכורות שלהן: **מתני' טוב ברע.** תמים של חולין לא יתפים ברע של קדש ואם המר ימיר וגו' אלמא בעלי מומין עבדי תמורה. ולבעל מום איילא תמורה דכתיב או רע בטוב דמשמע בעל מום דחולין נמס דהקדש: **ואי זהו טוב ברע.** כלומר איזהו רע דקדש דעביד תמורה שקדם הקדשו את מומו אבל קדם מומו את הקדשו לא עביד תמורה. ובגמרא מפרש מאי תלמודא: **גמ' נכתוב לא ימיר אותו טוב ברע או רע בו.** והוי משמע או רע לא ימיר לא בטוב ולא ברע: **בטוב בתרא ל"ל לומר לך טוב מעיקרו.** שבשעה שהוקדש היה תמים ושוב נפל בו מום עושה תמורה: **לא ימיר אותו ברע.** והוי משמע דאיהו הוי טוב: **או רע).** ככ] משמע או רע כג] של חולין לא ימיר בטוב: **טוב ברע.** טוב של חולין ברע של קדש: **דעלויי מעלי ליה.** להקדש לקי טוב בטוב מיבעיא: **אין עונשין מן הדין.** ולהכי איצטריך קרא דמשום דין קל וחומר לא מלקינן ליה כי מימר טוב בטוב: **ואביי אמר לך האי לאו עונשין מן הדין הוא אלא אגלויי מילתא בעלמא היא.** דהיכא כ) דגלי קרא דלקי אטוב דחולין כי מימר ליה ברע דקדש גלי נמי דאי מימר ליה בטוב דקדש לקי: **דמי גרע טוב מרע.** כלומר מי גרע טוב דקדש מרע דקדש כי היכי דלרע דקדש כי מחליף ליה לקי ה"ה לטוב דקדש דרחמנא לא קפיד אלא דלא יחליף מידי דקדש: (א) ל)מילוף משמע ע"י ב' אנשים ולא בעי ולא ימיר דמי גרע של עצמו מסל אחרים: **חילוף הלא זו ותכנס זו.** והתם אע"ג דלא אהני מידי דהקדש תם אינו יוצא לחולין אפ"ה לילקי הואיל ונתכוין להוציא הקדש לחולין: **מתני' ממירין אחד.** של חולין: **בשנים.** דקדש ואומר הרי זו תחת אלו: **ושנים.** דחולין באחד דקדש הרי אלו תחת זו: **מה הוא מיוחד.** דכתיב הוא: **גמ' והא טעמיה דר' שמעון.** במתניתין משום האי קרא הוא [ג] דוהיה הוא ותמורתו: ומשנינן **אמר ר' שמעון בן לקיש מודה רבי שמעון שממירין וחוזרין וממירין.** בהמה אחרת כלותה בהמה ראשונה דהקדיש ואפילו עד מאה כד]: **מאי טעמא דקדושה ראשונה דהקדש ראשון להיכן הלכה.** שלא יתפים עוד אחרת בקדושתו עד אלף. לשון אחר אמר רבי דגרסינן מעיקרא אמר להן רבי שמעון מן והיה הוא ותמורתו וכי חזא דדרשי רבנן מבהמה בבהמה אמר להן איהו ס)מהתם נמי מצינא למילף טעמא דידי ור' שמעון בן לקיש מימרא דנפשיה קאמר ולא לתרולי הך פירכא אתא:

והומם

שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב. ס) טוב קודש ברע דחולין או רע דקדש בטוב דחולין זה הכלל כה] הראשון הוא הקדש: **איזהו** טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדישן למומן. זהו הפך מן האחרים כו] שהרי הכא האחד הוא הנתפס: **לאביי** חד בטוב אייתורי מייתר. ולרבא תרווייהו להוה מצי למכתב ולא ימיר אותו ברע או רע וקשה מההיא דפ"ב דבכורות (דף יד:) דאמר השתא רע דקדש בטוב דחולין אמרת לא טוב דקדש ברע דחולין מיבעיא משמע דטוב ברע מיותר למעוטי היכא דקדם מומן להקדישן דלא מתפיסין בתמורה ואין זה לא כאביי ולא כרבא ועוד קשה מאי קאמר טוב ברע מיבעיא והא איצטריך למימר דנתפס רע דחולין בטוב דקדש ויש לומר דהתם הכי קאמר לכתוב רחמנא ולא ימיר פ)אותו רע בטוב או ברע טוב ברע למה לי כלומר טוב ל"ל אבל לא קאמר דניסתוק מטוב ברע כו' אלא מטוב לבד והיינו כאביי: **והא** טעמא דרבי שמעון משום הוא צ) הוי אמר רבי שמעון בן לקיש מודה רבי שמעון דממירין וחוזרין וממירין. ופרש"י נראה לשון דתירון הוא ומשום הכי אתא בהמה בבהמה ודוחק הוא דאדרבה לדברי רבי שמעון משמע דבהמה חדא משמע ולא שנים והיכי קאמר דמפיק מיניה דממירין וחוזרין וממירין ול"א פרש"י דגרס מעיקרא אמר להן רבי שמעון מוהיה הוא ותמורתו וכי חזא דדרשי רבנן מבהמה בבהמה אמר להון איהו ק)מהתם נמי מצי למילף טעמא דידי ורשב"ל מימרא דנפשיה קאמר ולאו לתרולי הך פירכא אתא:

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"א מהל' תמורה הל"ד:
עח ב מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' כג:
עט ג ד מיי' פ"א מהל' תמורה הל"ג:
פ ה מיי' שם הל"ד:
פא ו מיי' שם הלט"ו:

◆

תורה אור השלם

1. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹּדֶשׁ:
ויקרא כז י

2. וְאִישׁ כִּי יַקְדִּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיְיָ וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם: ויקרא כז יד

3. וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה:
יונה ד יא

◆

רבינו גרשום

שמוכר בכורו לישראל נראה כמוכרו לו בזול בשביל שכשיולד לו בכור שיתננו לו ולא לאחר אסור: ל"א אי שרית ליה לזבוני לישראל דילמא מעכב ליה ישראל לבכור דהוי בתוך עדריה עד דנפיל ביה מומא ואמר בכור זה מכר לי כהן במומו ומשתמש ליה ולא יהיב בכורו לכהן: ומי מצי למימר הכי והא אמר רב יהודה כו' ס). (וראשית הוא בכור): דמברי. שהוא בריא ושמן יותר מאחרים: אמרו ליה. (הכא) [התם] במתניתין מוכחא מילתא דא"ל איל כהן בתוך הומן [תנהו ולא יהיב ליה דמי מידי (כהן לישראל)] [ישראל לכהן] הילכך מיחזא ככהן המסייע [בבית הגרנות] דבההוא הנאה קא יהיב ליה ניהליה שפוטרו מטיפולו הכא כיון דמוכרו דיהבינן להון דמי לא מיחזי ככהן המסייע: מאי אמרת דלמא מוזיל כהן לגביה שנותנו לו בפחות מדמיו לא עביד דסבר בוצינא טב מקרא מוטב ריוח מועט שאטול עכשיו שאמכרנו לו בשוויו מלפחות עכשיו ובשביל ריוח של אחר זמן ל"א מר וזוטרא כו'. אמרו ליה לא סבירא לן [דרב הונא] ועוד דהא מיזבן קא זבנינן אמר להו ולא סבירא לכו מתני' שאמרה כרב הונא בריה דרב יהושע אמרו ליה לא דמי דהתם מוכח מילתא כיון דיהיב ליה בלא דמי אבל הכא מיזבן קא זבנינן ולא מיחזי ככהן המסייע: מן התמימין. של חולין על בעלי מומין של קדשים: מן בעלי מומין. של חולין על תמימין של קדשים שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב: ואיזהו טוב ברע. תם של חולין ברע של קדשים מגלן דבעל מום איקרי רע דכתיב כל מום רע היינו שקדם הקדישו את מומו כדמפרש בגמרא [ומן תמימין של חולין על בעלי מומין של קדשים יכול אפי' קדם מום קבוע להקדישן ת"ל כו': איזהו טוב של חולין ברע של קדשים. באותו שקדם הקדשו למומו]: גמ' מאי תלמודא. היכי משמע מהכא ב) מדשני קרא ואמר בטוב דלא איצטריך דניכתוב קרא טוב ברע או רע ולא לימא בטוב דכיון דקא' או רע [והיינו] משמע בטוב ואמאי אמר תו בטוב אלא טוב מעיקרא עושה תמורה היינו שקדם הקדשו למומו [ולא רע מעקרו דהיינו שקדם מומו]: רבא אמר תרווייהו טוב מצי ילפת. דתרווייהו מייתרי (ריי"ת) [אלא] חד טוב אתא [ואפילו] טוב בטוב לא ימיר [דאין אדם רשאי להמירן] וחד בטוב לטוב מעיקרא כו' [קל וחומר הוא רע של

מסורת הש"ס

א) [סוכה נו: כתובות פג:], ב) [עי' תוס' סוכה נו: ותוס' כתובות פג:], ג) [בכורות יד:], ד) [סנהדרין נד. ושם נסמן], ה) לקמן כט: [ב"ק סה: ע"ש ספ: ב"מ ו. ע"ז סג. חולין קלט. ערכין כח.], ו) [צ"ל תמורתו כ"א במשנה שבמשניות], ז) [תוספתא פ"א ה"ד], ח) [צ"ל אמרו לו], ט) [לקמן יג.], י) רע הס"ד ואח"כ מה"ד או רע משמע של חולין לא ימיר בטוב או ברע דהקדש הס"ד ואח"כ מה"ד טוב ורע טוב של חולין. ל"ק, כ) דכי היכי ל"ק, ל) גירסת ל"ק מה"ד בשל אחרים דחילוף משמע ע"י ב' אנשים והס"ד ואח"כ מה"ד ולא בעי כו', מ) נמי מהתם מלינא. ל"ק, נ) טוב חולין ברע דקדש או רע דחולין בטוב דקדש איזהו טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדשן למומן זה הכלל וזהו היפך מן האחרים שהרי הכא הקדש הוא הנתפס והדי"א. ל"ק, ס) אותו ברע טוב ברע ל"ל כו'. ל"ק, ע) ומשני אמר ר"ש. ל"ק, פ) נמי מהתם מלי. ל"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דמי גרע וכו' דקדש הס"ד ואח"כ מ"ה של אחרים דחילוף וכו' אנשים הס"ד ואח"כ מ"ה ולא בעי וכו' אחרים הס"ד ואח"כ מ"ה תצא זו דחילוף הנא:

◆

גליון הש"ס

גמ' או רע בו. ע' לקמן דף כו ע"א תוס' ד"ה בעלת: שם בהמה רבה איקרי. ע' קדושין דף יח ע"א ברש"י ד"ה מוכא ובסוטה דף מה ע"ב ברש"י ד"ה וקסבר:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ש"מ טוב כו'. (ולא ימיר אותו טוב ברע). והי"ק קרא טוב ברע או רע בטוב בשניהן בטוב דוקא ו"מ רש"י ד"ה בטוב ולא ברע: [ב] שם חד טוב. פי' קמא: [ג] רש"י ד"ה והא טעמי'. דוהיה הוא ותמורתו ומשנינן כו'. פי' דלאו מטעמא דממעטי' תמורתו מיוחדת דוקא אבל מטעמא דכאן בכל פעם אינו ממיר אלא בבהמה ומתורץ קושיית התוס':

◆

מוסף רש"י

בוצינא טב מקרא. משל הדיוט הוא, האומר לחבירו דלעת קטנה אני נותן לך במתנה אם תרלה לתולשה עכשיו תלוש ואם תרלה להניחה עד שתגדל ותעשה קרא הניחה ותגדל, טוב לו ליטלה מיד שמא לאחר זמן יחזור בו או זה או שמא לא יעכב זה לזה (סוכה נו: ובעי"ז כתובות פג:). **אין עונשין מן הדין.** מדין קל וחומר, דיני מיתות ומלקות עשה והלכות עבודה ופסולי קדשים אתה למד מקל וחומר אבל לא לאזהרות ועונשין (חגיגה יא.).

◆

שיטה מקובצת

א] מומין ומן בעלי: ב] בהמה. גליון אחר שהזכיר בהמה פעמים: ג] הזכרים ומן התמימים על בעלי מומין ומן בעלי מומין על התמימים יכול: ד] מום קבוע להקדישו תלמוד לומר: ה] בטוב. עי' תוס' לקמן (דף כו.): ו] מומן ולא שקדם מום קבוע להקדישן מאי: ז] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ח] ברע. ס"א או רע מאי בטוב וכן גרים הרגמ"ה נימא קרא רע בטוב או רע פי' טוב דחולין ברע דקודש או רע דחולין ברע דקודש וכ"ש רע דחולין בטוב דקודש כטוב בתרא למה לי ולפי שיטה זו השני לעולם קדשים וכן הולכת שיטה דמתניתין: ט] עי' בהשמטות בסוף המסכת: י] אפילו טוב בטוב: יא] ואביי טוב בטוב מנלן דלא ימיר קסבר קיו: יב] ואביי. ס"א סבר האי גילוי מילתא בעלמא הוא ל"א ואביי אמר לך הא לאו וכו' וכן גירסת הרגמ"ה ורש"י לא גרים כן: יג] הוא אלא גלוי מילתא בעלמא הוא מי: יד] עי' בהשמטות בסוף המסכת: טו] הוא דלקי אבל: טז] מתפיס והתניא אין אדם מתפיס בדבר: יז] עי' בהשמטות בסוף המסכת: יח] אף תמורתו מיוחדת: יט] אף תמורתו מיוחדת אמר ר"ל מודה ר"ש שממירין וחוזרין וממירין מ"ט קדושה ראשונה דהקדש להיכן הלכה. ל"א מעיקרא: כ] אמר רשב"ל. ולתרוצי קושיא דהוא אמת הוא דמהוא דר"ש שאין ממירין אלא אחד באחד ומיהו דרשה דבהמה איצטריך לומר רבוה אחר זה יכול להמיר אפילו עד ק' דקדושה שבה להיכן הלכה: כא] עי' בהשמטו' בסוף המסכת: כב] רע בו משמע: כג] קודש לא ימיר בטוב של חולין (טוב) וגם כאשר כתוב ברש"י בלא הגהה הוא מתיישב רק הלשון אינו משמע כן דלא ימיר אותו משמע דהקודש הוא רע בשל חולין אשר הוא טוב ממנו וכך מפורש בבכורו' פ"ב. [הוא לשון רבי"א]: כד] [illegible]: כה] הכלל השני היא: כו] האחרים שאומרים השני הוא הנתפס ותיבות שהרי הכא האחר נמחק:

קדשים בטוב דחולין דקא מפיק רע דקודש ומייתי טוב בחולין במקומו לא ימיר. טוב בטוב דכי הדדי נהנו ולא קא מעלי ליה כ"ש דלקין: ואביי. סבר גלויי מילתא בעלמא הואיל ולקי על האי [illegible]

ממירין הפריש אשם להתכפר בו והמיר בו. בהמה אחת.

ס) אולי צ"ל אלא א"כ כהן עמו ותורה דהכסיל היא של ישראל. ב) נראה דצ"ל [illegible] ג) נראה דצ"ל [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com